



Beleid Veilig werken Woonbedrijf

Universiteit Utrecht

Universiteit Utrecht
Directie Vastgoed & Campus,
Veiligheid & Milieu
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(Postbus 80125, 3508 TC Utrecht)

Datum	: 29 september 2020
Opsteller	: Rene Braaksma (V&M)
Gecontroleerd	: Anita Nieuwenhuis (V&M)
Status	: Definitief
Versie	: 1.1
Verstuurd naar	: directies V&C en FSC
Vastgesteld op	: 20 oktober 2020

Inhoudsopgave

1	Veilig werken op de Universiteit Utrecht	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Doel van dit beleid	3
1.3	Doelgroep	4
1.4	Samenhang met andere documenten	4
1.5	Leeswijzer	4
2	Aanleiding voor beleid omtrent Veilig werken	5
2.1	Ambitieniveau van de UU	5
2.2	Wet- en regelgeving	6
3	Risicobeheersing bij werkzaamheden	7
3.1	Inzet van beheersmaatregelen	7
3.2	Structuur	7
3.3	Veilig werken systeem	8
4	Organisatie veilig werken	9
4.1	Interne organisatie UU	9
4.2	Externe partijen	9
5	Opleiding, instructie en inspectie	10
5.1	Opleiding	10
5.2	Instructie	10
5.3	Inspectie	10
6	Kwaliteitsborging	11
6.1	Veiligheidscultuur UU	11
6.2	Kennis en kunde	11
6.3	Uitvoering	11
6.4	Melden	11
6.5	Contractmonitoring	11

1 Veilig werken op de Universiteit Utrecht

1.1 Inleiding

In het Strategisch plan 2016-2020 presenteert de Universiteit Utrecht (hierna UU) haar visie op de organisatie in een veranderende wereld. De universiteit is wendbaar en flexibel en kan tijdig inspelen op veranderingen. Deze visie bepaalt voor een belangrijk deel de wijze waarop het vastgoed moet worden beheerd. Het gaat niet alleen om het voorkomen van ongevallen en het tijdig signaleren van gevaarlijke situaties, maar het gaat ook om het waarborgen van de continuïteit van onderwijs en onderzoek.

Binnen de UU worden veel werkzaamheden uitgevoerd, zowel door externe partijen als door eigen medewerkers. Deze werkzaamheden variëren van een eenvoudige verandering van een ruimte tot complete nieuwbouw en van het repareren van een lekkende kraan tot wijzigingen aan complexe installaties.

Voor alle activiteiten geldt dat de UU een zorgplicht heeft als werkgever naar haar medewerkers, maar ook als opdrachtgever naar externe uitvoerders. Zo geeft de UU invulling aan haar ketenverantwoordelijkheid.

Voor een goed besef van veiligheid en kennis van de specifieke risico's op de werklocatie is het belangrijk dat er vanaf de voorbereiding tot en met de uitvoering van de werkzaamheden wordt gekeken naar de risico's van die werkzaamheden voor mens en dier, de omgeving en de continuïteit van het primaire proces. Afhankelijk van de aard en omvang van de risico's die werkzaamheden met zich mee brengen zijn er beheersmaatregelen nodig voor een veilige en verantwoorde uitvoering van die werkzaamheden.

Dit document beschrijft het proces naar een correcte en volledige wijze van beheersmaatregelen om veilig en gezond werken te kunnen borgen. Het betreft alle uit te voeren werkzaamheden op terreinen en in of aan gebouwen en installaties van de UU.

NB. Werkzaamheden die worden verricht in het primaire proces ten behoeve van onderwijs en onderzoek maken geen deel uit van dit beleid. Faculteiten hebben hiervoor eigen procedures en regels.

1.2 Doel van dit beleid

Doel van dit beleid is om binnen het woonbedrijf van de UU veilig en gezond te werken en ongevallen of schade (aan mens, milieu, bedrijfscontinuïteit en imago) te voorkomen. Het beleid rust op de volgende vier uitgangspunten:

1. *Voldoen aan wet- en regelgeving.* Dit geldt zowel voor de UU als werkgever en opdrachtgever, maar ook voor de uitvoerende partij als werkgever voor zijn medewerkers.
2. *Maatschappelijke verantwoordelijkheid.* Alle mensen die in de gebouwen en op de terreinen van de UU werken en verblijven kunnen dat op een veilige en verantwoorde wijze doen.
3. *Bedrijfscontinuïteit.* Naast de kans op schade betekent een ongeval of een incident ook een (potentiële) verstoring van het primaire proces en heeft het financiële consequenties. Deze worden tot een acceptabel minimum beperkt.
4. *Imagoschade voorkomen.* Een ongeval of een incident geven imago schade voor de UU, zowel binnen de UU als daarbuiten.

Het beleid "Veilig werken Woonbedrijf" richt zich naast het bevorderen van veilig werken ook op bewustwording (houding en gedrag) van risico's.

1.3 Doelgroep

Dit beleid voor Veilig werken Woonbedrijf richt zich tot de volgende groepen:

1. Medewerkers bij het Woonbedrijf van de UU (V&C en FSC¹);
2. Medewerkers van externe partijen die werkzaamheden uitvoeren in opdracht van de UU.

1.4 Samenhang met andere documenten

In dit beleidsdocument zijn de kaders weergegeven voor Veilig werken binnen het Woonbedrijf van de UU op strategisch niveau. Deels wordt dit aangestuurd vanuit de geldende wet- en regelgeving, zoals de Arbeidsomstandighedenwetgeving en Wet omgevingsrecht. Daar waar nodig wordt wet- en regelgeving aangevuld om het veiligheidsniveau te laten voldoen aan het gewenste ambitieniveau van de UU.

Voor de nadere uitwerking van het beleid wordt verwezen naar de nog op te stellen "operationele standaard veilig werken woonbedrijf". Deze zal zijn uitwerking voor een deel vinden in het werkvergunningensysteem.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 van dit beleidsdocument zijn de inleiding, doel, doelgroep en leeswijzer opgenomen. Hoofdstuk 2 geeft een toelichting op de noodzaak voor dit beleid, te weten vanuit wet- en regelgeving en ambitieniveau van de UU. In hoofdstuk 3 staat de indeling van de voorschriften naar risicoprofielen met toelichting op de begrippen aanmeldplicht, eenvoudige werkvergunning en uitgebreide werkvergunning. Hoofdstuk 4 bevat de organisatorische invulling en hoofdstuk 5 de opleiding en instructie. Tenslotte staat in hoofdstuk 6 de kwaliteitsborging.

NB. In dit document verstaan we onder werkzaamheden alle werkzaamheden die in opdracht van de UU worden verricht. Het maakt hierbij niet uit of dit gebeurt door eigen medewerkers van de UU of die van externe partijen. In voorkomende gevallen wordt dit nader en expliciet beschreven.

Voor onze medewerkers en die van onze Opdrachtnemers hanteren wij strikte veiligheidsvoorschriften. Het is in het belang van ieders veiligheid en gezondheid dat veiligheidsvoorschriften worden begrepen en nageleefd.

Directie V&C en FSC

¹ Het vastgoed van de UU wordt aangestuurd vanuit twee directies (gezamenlijk aangeduid als het "Woonbedrijf"): Vastgoed en Campus (V&C) als eigenaar van het vastgoed en beheer en onderhoud van de energie installaties, het Facilitair Service centrum (FSC) als uitvoerder van de facilitaire dienstverlening.

2 Aanleiding voor beleid omtrent Veilig werken

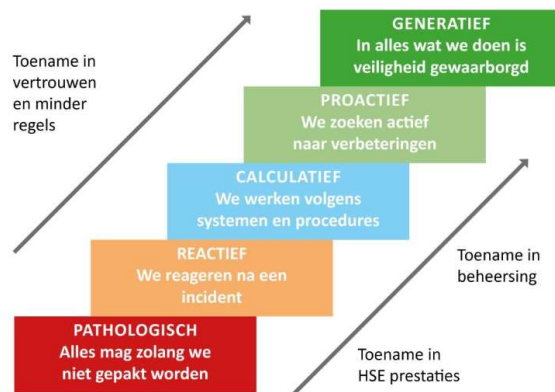
De UU wil als werkgever en opdrachtgever ervoor zorgen dat eenieder in staat is op een veilige manier en op een veilige en gezonde werkplek te werken. Bij het verlenen van een opdracht (zowel intern als extern) dient hier al rekening mee te worden gehouden. Hierbij gaat het om de naleving van regelgeving én om het uitdragen van een veilige cultuur en veilig gedrag en het nemen van verantwoordelijkheid. Het gaat zeker niet alleen om het voorkomen van ongelukken, maar ook om andere aspecten, zoals het voorkomen van fysieke en mentale arbeidsbelasting en zorgdragen voor bedrijfscontinuïteit.

Met de uitwerking van dit beleid geeft de UU sturing aan de veiligheid in werkzaamheden van en voor het Woonbedrijf. Deze noodzaak wordt extra benadrukt door publicaties van de Inspectie SZW die aangeven dat het aantal ongevallen op de werkplek in de laatste jaren nog steeds een stijgende trend vertonen. Om beter zicht te krijgen op de feitelijke gevaarlijke situaties op haar terrein en gebouwen wil de UU parallel aan dit beleid ook sturen op een goede melding en rapportage van gevaarlijke situaties en (bijna) ongelukken.

2.1 Ambitieniveau van de UU

Naast het voldoen aan wet- en regelgeving ambieert de UU een aantoonbaar hoge veiligheidscultuur. Hiervoor wordt de veiligheidscultuurladder gebruikt. Deze cultuurladder is een methode om te sturen op houding en gedrag, zowel binnen de organisatie als richting externe partijen. Er wordt gemonitord op: leiderschap en betrokkenheid, beleid en strategie, organisatie en opdrachtnemers, werkplek en procedures, afwijkingen en communicatie, audits en statistieken. De nadere uitwerking van deze methode is opgenomen als addendum bij dit beleidsdocument.

Binnen de UU is de veiligheidscultuur nog niet eerder gemeten. Er bestaan diverse modellen om de veiligheidscultuur in kaart te brengen en te laten groeien. Een veel toegepast model is Hearts & Minds (Parker en Hudson), waarbij gebruik gemaakt wordt van de veiligheidscultuurladder. De ambitie van de UU is om in 2022 op trede 3 te staan en aansluitend door te groeien naar trede 4. Als onderdeel van dit beleid zal de afdeling V&M jaarlijks de voortgang voor dat jaar monitoren.



Veiligheids-cultuurladder - Bron: Hearts & Minds / Energy Institute

2.2 Wet- en regelgeving

De UU dient bij de uitvoering van werkzaamheden te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Hieronder volgt een samenvatting van wet- en regelgeving specifiek gericht op het vorm geven aan het Veilig werken binnen het Woonbedrijf.

1. Op grond van het Burgerlijk Wetboek (artikel 7:658) kan een opdrachtgever door een werknemer worden aangesproken op slechte arbeidsomstandigheden. Dit artikel geldt voor de UU zowel in de rol van werkgever, als in de rol van opdrachtgever naar opdrachtnemers.
2. In de Arbeidsomstandighedenwetgeving (art 16 lid 8) is geregeld dat de eigenaar verplicht is zowel in het ontwerp, het onderhoud als in het gebruik een ieder te informeren over de veiligheid van arbeidsplaatsen en arbeidsmiddelen. Voor sommige activiteiten is verplicht dat een Veiligheids- en Gezondheidsplan (verder V&G plan) vooraf wordt opgesteld: grotere bouwprojecten en specifiek hoog risicowerk, zoals asbestsloop en werken nabij hoogspanningsleidingen.
3. In Afdeling 5 van de Arbeidsomstandighedenwet zijn bepalingen opgenomen voor opdrachtgevers in de bouw. Deze zijn uitgewerkt in de bouwprocesbepalingen van het Arbobesluit (Hoofdstuk 2, afdeling 5).
4. In de Wet Omgevingsrecht, het Activiteitenbesluit en de Milieuvergunningen zijn bepalingen opgenomen die effecten op de omgeving reguleren.

Degene die werkzaamheden uitvoert is verplicht de wettelijke voorschriften en algemeen erkende stand der techniek met betrekking tot veiligheid, gezondheid en milieu in acht te nemen en zorgt voor de noodzakelijke risicobeoordelingen wanneer de werkzaamheden hiertoe aanleiding geven.

3 Risicobeheersing bij werkzaamheden

Risico's zijn onlosmakelijk verbonden met het uitvoeren van (gevaarlijke) werkzaamheden. Binnen de UU moeten voorziene risico's in werkzaamheden (zoveel mogelijk) worden geminimaliseerd door het treffen van beheersmaatregelen. Hierdoor moet het risico tot een acceptabel niveau worden teruggebracht. Als dit niet mogelijk is mogen de werkzaamheden niet worden uitgevoerd en dient er te worden geëscaleerd naar het management of directie, waarbij een dienst en/of een faculteit kan meebeslissen over het belang van bedrijfscontinuïteit. Het systeem van risicobeheersing bij de UU wordt in onderstaande paragrafen nader toegelicht.

3.1 Inzet van beheersmaatregelen

De UU hanteert de arbeidshygiënische strategie voor de bescherming van de veiligheid en gezondheid van werknemers en uitvoerders. Dit betekent dat er een hiërarchisch stelsel van beheersmaatregelen is voor het accepteren van risico's. Hierbij wordt allereerst naar de bron van het risico gekeken. De arbeidshygiënische strategie ziet er als volgt uit:

- | | |
|-----------------------------|--|
| 1. Bronmaatregelen | De UU streeft ernaar eerst de oorzaak van het probleem weg te nemen om zo het gevaar te voorkomen; |
| 2. Collectieve maatregelen | Als bronmaatregelen niet mogelijk zijn, moet een groep gebruikers worden beschermd door collectieve maatregelen te treffen; |
| 3. Individuele maatregelen | Als ook collectieve maatregelen niet mogelijk zijn of niet afdoende bescherming bieden mogen individuele maatregelen getroffen worden om zo alleen de individuele gebruiker te beschermen; |
| 4. Persoonlijke maatregelen | Als alle drie van bovenstaande maatregelen niet redelijkerwijs toepasbaar zijn, moet de werkgever de werknemer persoonlijke beschermingsmiddelen verstrekken om zo het effect voor de individuele gebruiker te beperken. |

De maatregelen op de verschillende niveaus hebben nadrukkelijk een hiërarchische volgorde. De werkgever moet dus eerst de mogelijkheden aan de bron onderzoeken voordat besloten wordt tot maatregelen die alleen een individu beschermen. Het is alleen toegestaan een niveau te verlagen als daar goede technische, uitvoerende of economische redenen voor aanwezig zijn. Dit is het redelijkerwijs-principe. Die afweging geldt voor elk niveau opnieuw.

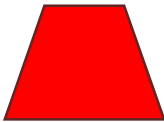
3.2 Structuur

De waarschijnlijkheid en de mate van impact (consequenties) van de werkzaamheden bepalen de risico's. Dit is bij de UU toegepast in de uitwerking van het vergunningensysteem.

De UU beheerst de risico's van werkzaamheden door deze te vertalen naar risicoprofielen, te weten:

- Eenvoudige werkvergunningen voor werkzaamheden met een laag risico;
- Uitgebreide werkvergunningen voor werkzaamheden met een hoog risico.

In onderstaand schema is weergegeven dat naarmate het risicoprofiel groter wordt de omvang van de beheersmaatregelen evenredig omvangrijker (moet) worden.

Risicoprofiel	Type van risicobeheersing (van groot aantal naar klein aantal werkzaamheden)	Field check (in % van werken)
Laag 	Eenvoudige werkvergunning 	10-25%
Hoog 	Uitgebreide werkvergunning 	100%

Werkzaamheden met een risicoprofiel HOOG:

Voor werkzaamheden met een hoog risicoprofiel moet een werkvergunning worden opgesteld. Voor de risicobeoordeling die hierbij hoort kunnen verschillende instrumenten worden ingezet, zoals Taak Risico Analyses (TRA), VGM- of werkplannen. Deze risicobeoordeling wordt aan de werkvergunning toegevoegd.

De UU hanteert voor dit risicoprofiel acht risico-categorieën, te weten:

1. Brandgevaarlijke werkzaamheden;
2. Contact met of werken met asbesthoudende materialen;
3. Werken aan de elektrische installatie;
4. Werken op hoogte;
5. Hijsen van last;
6. Werkzaamheden in besloten ruimtes;
7. Werkzaamheden met bedelingsgevaar;
8. Werkzaamheden met (mogelijk contact met) gevaarlijke stoffen.

Werkzaamheden met een risicoprofiel LAAG:

Voor werkzaamheden met een laag risicoprofiel geldt een beknopte werkvergunning met vermelding van de uit te voeren werkzaamheden en de betrokken partijen. Bij een laag risicoprofiel hoeven geen Taak Risico Analyses (TRA), VGM- of werkplannen te worden bijgevoegd. Wel blijft de toetsing op omgevingsfactoren noodzakelijk.

NB. Het werken met bovengenoemde risicoprofielen is bedoeld om structuur en sturing te geven aan de afwegingen die gemaakt moeten worden en die moeten leiden tot een veilige uitvoering van de werkzaamheden.

In de Operationele standaard zal de demarcatie tussen laag en hoog nader toegelicht te worden.

Het beoordelen van de risico's en het treffen van beheersmaatregelen gebeurt in nauwe samenwerking met degene die de werkzaamheden gaat uitvoeren.

Voor alle werkzaamheden geldt dat deze worden uitgevoerd door competente medewerkers, die kundig zijn en over voldoende ervaring beschikken op het desbetreffende vakgebied. Een diploma veiligheid checklist aannemers (VCA) is verplicht bij een hoog risico, om veiligheidsrisico's te kunnen herkennen en te weten hoe hiermee om te gaan.

De werkzaamheden in de werkvergunningen worden door de aanvrager en de opdrachtgever opgesteld, waarna de veiligheidsvoorschriften worden beheerd door de opdrachtgever i.s.m. deskundigen van het woonbedrijf (FSC of V&C). Toetsing vindt plaats door een veiligheidskundige van het woonbedrijf (FSC of V&C), indien gewenst ondersteund door de afdeling Veiligheid en Milieu.

3.3 Veilig werken systeem

Om de aansturing van het bovenstaande systeem organisatorisch en technisch te borgen zal de UU een digitaal Veilig werken systeem hanteren.

4 Organisatie veilig werken

Veilig werken is een verantwoordelijkheid van zowel de UU (als werkgever en als opdrachtgever), de eigen werknemers als van externe partijen en hun werknemers. Het beleid wordt opgesteld door de afdeling V&M in goed overleg met alle betrokken afdelingen. De operationele en ondersteunende afdelingen (diensten) zijn verantwoordelijk voor de uitwerking op tactisch/operationeel niveau.

4.1 Interne organisatie UU

Het beleid voor Veilig werken wordt opgesteld door de afdeling V&M. Deze afdeling ondersteunt de organisatie van de UU met specifieke kennis van wet- en regelgeving waaronder de arbeidsomstandighedenwet en de omgevingsvergunning. Daarnaast is V&M het 'single point of contact' met overheidsinstellingen in verband met het borgen van UU arbo- en milieu-belangen in algemene zin.

Operationele en ondersteunende afdelingen (diensten) zijn verantwoordelijk voor de uitwerking van het proces op tactisch en operationeel niveau. Hier is specifieke (vak)kennis aanwezig van gebouwen, constructies, systemen, installaties en apparatuur en terreinen om veilig werken mogelijk te maken.

Alle werkvergunningen zullen door de behandelende afdeling of dienst worden verstrekt. In de operationele standaard wordt de locatie van dit loket in detail beschreven.

Bij projecten in een niet bewoonde omgeving, zoals bij nieuwbouw, volledige renovatie en amoveren, kan de veiligheid vanuit VGM-plannen worden aangestuurd.

4.2 Externe partijen

Indien externe partijen werkzaamheden verrichten op de UU dan moeten deze minimaal voldoen aan het beleid Veilig werken Woonbedrijf.

Externe partijen verplichten zich in het kader van de overeenkomst, contract of opdracht dat:

1. zij een ²veiligheidsbeleid hebben dat vanuit de directie wordt gedragen;
2. medewerkers voldoende en aantoonbaar zijn opgeleid en ervaring bezitten om de werkzaamheden veilig uit voeren;
3. medewerkers in het bezit zijn van een geldig VCA certificaat (en voor leidinggevenden een VCA Vol certificaat);
4. medewerkers zijn uitgerust met PBM's (persoonlijke bescherming middelen) die nodig zijn om werkzaamheden veilig uit te kunnen voeren;
5. medewerkers de werkzaamheden alleen met goedgekeurd en geschikt materieel uitvoeren.
6. afhankelijk van het risicoprofiel leidinggevenden inzetten met voldoende overzicht en mandaat.

Toetsing van veiligheidsgegevens van derden vindt zoveel mogelijk plaats voorafgaand aan de overeenkomst, contract of opdracht.

² Dit kan in het contract worden geregeld. Voor ZZP'ers of kleine zelfstandigen kan dit ook met een verklaring dat zij zich conformeren aan het UU beleid en de operationele eisen

5 Opleiding, instructie en inspectie

5.1 Opleiding

De UU hecht grote waarde aan aantoonbaar opgeleid en/of bijgeschoold personeel (zowel bij de UU als bij derden) en neemt dit in contractvorming op als verplichting. Dit draagt bij aan een hoger veiligheidsbewustzijn en een veiliger werkplek. Personeel dient op de hoogte te zijn van de huidige toegepaste technieken en wet- en regelgeving, omdat deze met enige regelmaat wijzigen.

Het betreft hier een verantwoordelijkheid van zowel de werkgever als werknemer.

5.2 Instructie

Periodiek dienen er toolbox meetings te worden gehouden om het veiligheidsbewustzijn en kennis op peil te houden. Onderwerpen worden aandrigen op basis van een jaarlijkse planning én actuele voorvallen.

Een door de medewerker ondertekende presentielijst moet de aanwezigheid aantonen.

5.3 Inspectie

Werkplekinspecties dienen minimaal één keer per jaar door een leidinggevende (en/of de opdrachtgever) te worden uitgevoerd. Door het structureel uitvoeren van werkplekinspectie wordt het veiligheidsbewustzijn vergroot en kunnen we leren van zaken die afwijken van de norm.

6 Kwaliteitsborging

Het beleid en de daaruit voortvloeiende regels omtrent veilig werken moeten ervoor zorgen dat we met zijn allen veiliger werken op de UU. Door middel van monitoring zal worden gecontroleerd of er een goede balans is tussen de regels en de praktijk. In zijn algemeenheid geldt dat relevante informatie identificeerbaar, naspeurbaar en aantoonbaar moet zijn.

Om de drie jaar zal dit beleid worden geëvalueerd.

6.1 Veiligheidscultuur UU

De jaarlijkse monitoring van de veiligheidscultuur binnen de UU zal door de afdeling V&M worden gemonitord aan de hand van de volgende parameters:

- Leiderschap en betrokkenheid;
- Beleid en strategie;
- Organisatie en opdrachtnemers;
- Werkplek en procedures;
- Afwijkingen en communicatie;
- Audits en statistieken.

6.2 Kennis en kunde

De UU zal bij interne opdrachtgeverschap actief sturen op het op peil houden en vergroten van kennis en ervaring door het aanbieden van:

- Opleiding;
- Instructies;
- (praktijk)workshops;
- Toolboxmeetings.

Bij externe opdrachtgeverschap zal de UU controleren of de uitvoerende partij de bovenstaande punten naar behoren heeft opgepakt.

6.3 Uitvoering

Voor de monitoring van de veiligheid op de werkplek heeft de UU een aantal instrumenten ter beschikking:

- Periodieke controles;
- Werkplekinspecties;
- Audits.

6.4 Melden

Een andere belangrijke indicator voor de veiligheid tijdens werkzaamheden zijn het aantal en soort meldingen van veiligheidsincidenten, (bijna)ongevallen of gevaarlijke situaties.

6.5 Contractmonitoring

De UU zal gedurende de looptijd van een overeenkomst, contract of opdracht periodieke evaluatiegesprekken voeren met uitvoerende partijen, waarin het onderwerp veilig werken zal worden meegenomen.

Met partijen die werkzaamheden uitvoeren met een hoog risicoprofiel en/of waarvoor een VGM- of werkplan dient te worden opgesteld, zullen deze gesprekken in ieder geval jaarlijks worden gevoerd.

De kwaliteit van externe partijen dient gewaarborgd te worden vanuit de aanbesteding, contractering of opdrachtverstrekking en door toetsing in de praktijk.